

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

GOV. WALTON PRIPRAVLJEN Z DROŽJEM PREPREČITI VOLITVE.

Generalni državni pravdnik se je postavil vladni po robu ter rekel, da nima Walton pravice preprečiti volitev.

DANES SE JE BATI KRVAVIH IZGREDOV NA VOLIŠČIH PO OBLI DEŽAVI.

Oklahoma City, Okla., 1. okt. — Po celi Oklahomi se je bati jutri krvavih izgrediv. Kajti generalni državni pravdnik F. Short je dejal, da nima governor pravice preprečiti volitev. To mnenje je izrekel potem, ko je governor Walton naročil 3.000 milicijarjem, nadalje svojim 22.000 "minutnikom" in armadi 75.000 civilistov, naj grejo v torej sju-traj na volišča ter preprečijo glasovanje. Kasnejša poročila pravijo, da je governorjem pristalo ukazano aretirati vse tiste volilne uradnike, ki bi poskušali odpreti volišča. Governor je odločnejši sedaj, kakor pa je bil kdaj, odkar se je pričel prepričevati med njim in legislaturo. V nedeljo zvečer je izjavil, da ne bo nobenih volitev, in če pride do krvoprelitja, ne bo padala krvava nanj. V isti sapi pa so bili poslani McBee in drugi voditelji gubernernjih nasprotnikov enako odločni in jerni. "Volitve se bodo vršile," je dejal McBee. "Nobena sila na zemlji jih ne more sabraniti." Obe stranki sta trmasti in odločni, in polnolaj se sastrantega zelo nevarna. Nasproti si stojita dve skupini civilnih uradnikov. In obe sta pripravljeni izvesti svojega svoje stranke. Cerkev ima tudi svoje prave, čeprav trda duhovni vseh veroizpovedanj, da ni njih kraljestvo od tega sveta. Po celi deželi zvoze zvonovi, in duhovni so v svojih govorih podigali svoje vernike, naj grejo na volišča, češ, da so te volitve postavne, in da imajo ljudje pravico glasovati. Bilo je že upati, da pride do kompromisa med gubernernjem in postavodajci, dokler ni generalni državni pravdnik izval gubernerja ter mu povedal, da nima nobene pravice preprečiti volitev. "Nobena primera ni za gubernernjevo postopanje v tej kočljivi zadevi," je rekel Short. Na podlagi tega pravoreka je tajnik državnega volilnega sveta W. C. McAlister nadaljeval svoje naloge, ki se tiče izdajanja državnih glasovnic. Tiskarne so delale s polno paro, in glasovnice so bile razpokane po celi državi. Medtem prav pridno obveščajo nasprotniki gubernerja Waltona svoje prijatelje o poteku cele zadeve ter jim naročajo, naj grejo v terek na volišča ter tamkaj odajda vsak svoj glas. Najstrožje odredbe obsednega stanja bodo razglašene, kakor pripovedujejo, po mestu Oklahoma City in vseh večjih krajih širom oklahomske države jutri, kar meni governor, da je vstaja neizogibna prihodnji terek. Ob šestih zvečer bodo morale biti vse ulice in ceste prazne. Časopisje pa je vse proti gubernernju. In vsi listi pozivljajo ljudi, naj se ne ozirajo na gubernernjevo odredbo, nego naj grejo na vsak način na volišča. Kanoni bodo skoro gotovo govorili svoje besede na volilni dan po mnogih delih oklahomske države. Tega se boje mnogi politični opazovalci. Governor sam meni, da bo težko zašlo solnce na volilni dan brez krvavih izgrediv. "V terek utegne priti do krvoprelitja. Nikakor bi ne videl rad tega. Ali če pride do krvavih izgrediv, pade vas krvava na kluksvoce," je dejal governor častnikarskim poročevalcem. Governor se ne misli poslužiti oborožene sile, dokler ne pride do dejanskih spopadov med prebivalstvom. "Ustava mi ne daje te pravice," je nadalje govoril Walton.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Civilni konflikt v Oklahomi je vedno bolj oster; governor Walton je prepovedal ljudsko glasovanje in porval pod orožje 102.000 mož. Mornariška liga za vojno pripravljenost je oživela. Letna konvencija Ameriške delavske federacije otvorjena v Portlandu, Oreg.

Inozemstvo.

Monarhisti v Nemčiji so vzeli in izgubili trdnjavo Kuestrih v Prusiji; 16 oseb ubitih in na stotine ranjenih pri krvavih izgrediv v Duesseldorfu. Bavarski diktator kaže oale Berlinu. Poincare je izjavil, da kapitulacija Nemčije še ni pomeni. Civilni boji v Bolgariji še niso končani. Mussolini je dal 10 milijonov lir nazaj Grkom za "miloščino".

NOV POGON ZA "JEZUSOVIM BRATOM" PURNELLOM.

Policija ni mogla naslediti "drugoga sina bojkoga" v mističnih dvoranah in sobanah raspvite Hise Davidove.

O BENJAMINU PURNELLOU PA LE NI NE DUHA NE SLUHA.

Benton Harbor, Mich. — Državna policija je preplavila šidovsko kolonijo Hise Davidove v nedeljo dopoldne, kar je hotela najti in prijeti Benjamina Purnella, ki je bil voditelj in ustanovitelj tamošnjega kulta. Ta mož ima več sledov na svoji kosmati vesti, kakor so izpovedale mnoge ženske. Partija je bila sestavljena iz več kakor petdesetih državnih policajev, pomožnih šerifov in častnikarjev. V kolonijo so vsi ti moške dcapeli, še preden se je je lo svatili. Policaji so preiskali hišo Šiloh in kraljevsko palačo, v kateri je stanoval Benjamin Purnell s svojimi "devicami", ki jih je doležil za svoje "nebeško" kraljestvo. Vsa ta poslopja so preiskali od vrha do tal. Pretaknili so vse prostore v podstrežju in pod pritličjem. Nadalje so preiskali vse skrivne podzemne pashode, vdrli v zapetane sobe. Ali vse zaman. O pobjegu Benjaminu Purnellu ni duha, ne sluha. In če bi imel kako besedo pri tem ta ali oni verski fanatik, ki nosi duhovniško haljo na sebi, bi si nemudoma izmislil kako bajko ter dejal svojim bedastim ovčicam, češ, da je bog vzal Purnella k sebi v nebesa. No, če bi šlovek sodil Benjaminu Purnellu po njegovih činih in dejanjih, ki jih je uganjal v vrtu svojih izvoljenk, potem bi moral reči, da ga je odnesel sam hudil s tega pekla. Preiskovalno partijo državne policije sta spremljale poprejšnji članici Benjaminovega "kraljestva" Gladys Bamford Rubel in Ruth Bamford Reed. Obe sta obtožile s hudimi obdolžitvami obgrejanega "drugoga sina bojkoga". "Kraljica" Mary Purnell, ki je žena pobjega "kralja" Benjamina Purnella, se je prikazala na pragu svoje sobe. Hudo se je razjezila ter dejala, da je ta vpad državne policije skrajna "neravnost". Velikansko poslopje, kjer je imel pobjegi "kralj" Hise Davidove, je po svoji zgradbi podobno kakemu čebeljnaku. Cela vrsta sob je, in "kralj" je imel svoj glavni stan odzadaj za pročelnim oddelkom. "Ali moji minutniki mi bodo pomagali. Volišča ne bodo odprta. Koderkoli pa pride do kakoga izgrediva, se bom posnilil vojaške sile." Ob tem položaju je civilna vojna v Oklahomi skoro neizogibna, in ljudska kri utegne teči, ker sta si dve politični stranki v lašč.

OŽIVITEV MORNAR. LIGE V SVRHO VOJNE PRAVLJENOSTI.

Fred osmimi leti je bila ustanova raskrinkana v poslanski zbornici kot korporacija municijskih izdelovalcev.

Z OŽIVITVJO TE LIGE HOČJO PROSLAVITI MORNARIŠNI PRAZNIK DNE 27. OKTOBRA.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Mornariška liga Združenih držav, ki je bila pokopana pred osmimi leti, ko je bilo pred poslansko zbornico našega kongresa dokazano, da so jo po večini financirali in kontrolirali municijski izdelovalci, se vrača zopet v življenje, da počivi kampanjo za pomorsko vojno pripravljenost. Z glavnim stanom blizu Bele hiše in državnega vojnega pomornarišnega poslopja izdajajo uradniški mornarišne lige, ne vsi tisti, ki so bili v zvezi z vodilnimi municijskimi tovarnami, raskrinkanimi pred osmimi leti, literaturo, nastavljajo državne načelnike in izkušajo dopovedati deželi, da ni mornarica finančno breme, pač pa industrijsko premoženje, ki se ni nikoli povzročilo vojne. Neposredna svrha vsega tega pa je narediti Mornarišni dan, ki pade na dan 27. oktobra, praznik, na katerega naj bi se narod povabil ohraniti in izboljšati našo mornarico, da nas varje pred vsakim sovražnim napadom v bodočnosti. Podpiran od strani predsednika Coolidgea, ki je odobrili načrte za obhajanje tistega dne, deluje poveljnik in narodni načelnik pa izdelovatelj "izmenastvenih" instrumentov Marion Eppley z vsemi svojimi močmi na to, da bi bilo praznovanje tistega dne kar najuspešnejše. Ko je pred osmimi leti nastopil v kongresu poslanec Clyde Tycanner iz Pennsilvanije proti ligi ter razodel svojim tovarišem, da je bila večina devetnajstih liginih ravnateljev v zvezi s tvrdkami Bethlehem Steel Corporation, J. P. Morgan and Co., Midvale Steel Co., Du Pont Powder Co., International Nickel Co., Lackawanna Steel Co. in drugimi korporacijami, ki so imele bogato žetev v izdelovanju vojnih potrebščin, je bil zadan ligi tak hud udarec, da je morala prenehati. Tedaj je bil smoter mornarišne lige to, da bi vlada izdala vladne obveznice za pol milijarde dolarjev, s tem denarjem bi naj dala zgraditi dodatne vojne ladje v zasebnih ladjedelnicah, kjer je bila cena dvakrat tolikšna kakor pa v vladnih arzenalih. Njena sedanja namera je ista, kakor je bilo rečeno v liginem uradu. Pogodba, ki so jo sklenili na razorožitveni konferenci v Washingtonu, ne bo ovirala liginega delovanja, ker je treba mnogo dela in izboljšanja v mornarič in mejar razorožitvenega dogovora. Niti ne bo prisadalo pritiskanje za vladno pripravljeno v zraku liginega programa. Združenih držav obdrži izdatno osobje v smislu omejitvenega dogovora, sklenjenega na razorožitveni konferenci v Washingtonu. Liga je bila organizirana leta 1902, ko so prišli merodajni faktorji po izkušnji v špansko-ameriški vojni do izpoznanja, da imajo Združene države le drugovrstno mornarico. Organizirana je bila po vzoru podobnih ustanov v Nemčiji, Franciji, na Angliškem, v Belgiji, na Španskem in Portugalskem, in njen smoter je bil identičen s onim drugih lig. V liginem uradu je bilo rečeno, da namerava Liga stremiti za cilji, za katerimi streme druge lige med drugimi narodi. V letih po ustanovitvi mornariške lige Združenih držav so gojile razne mornarišne lige kar najbolj prijateljske odnose med sabo, ali obenem pa je vsaka shtevala od svoje vlade, da naj ima dovolj veliko in močno mornarico, s katero se da poraziti drugo.

Narodite se in širite svoje glasilo "Prosveta".

BABSON NAPOVEDUJE SLABE ČASE.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) — Roger Babson, podjetniški statističar, je dejal na sestanku 4000 šikaskih podjetnikov v Avditoriju, da se Združene države zopet bližajo krizi v industrijah in brezposelnosti. Babson je povedal, da ameriški kapitalisti istežka tekmujejo s industrijalci v Evropi, ki valed nizkih mead in drugih ugodnosti lahko pošiljajo svoje izdelke na ameriški trg po neverjetno nizkih cenah. To bo kmalu povzročilo zapiranje ameriških tovarn.

ZAHTEVE SENATORJA M. JOHNSONA.

Zvezni rezervni odbor mora biti reorganiziran in Rusija priznana.

New York, N. Y. — Magnus Johnson, novi senator iz Minnesote, je dejal na velikem shodu farmarske-delavske stranke, ki se je vršil v soboto zvečer v tukajšnji Carnegiejevi dvorani, da sedanjí zvezni rezervni odbor (vodstvo vladnega kontrolnega sistema za banke) ne predstavlja ljudstva, temveč same bankirje in industrijske kneze. On zahteva, da ta odbor obstoji iz tovarnarja, trgovca na debelo, farmarja in zastopnika delavskih strokovnih organizacij. Johnson se je med drugim izrekel tudi za trgovsko pogodbo s Sovjetsko Rusijo. "On ni za podkavljenje železnice toliko časa, dokler niso farmarji in delavci na krmilu v Washingtonu. MUSAOLINI IGRA VLOGO HUMANITARCA. Vrnili je Grkom 10 milijonov lir za reveže. Rim, 1. okt. — Ministrski predsednik Mussolini je odredil, da se deset milijonov lir od vsote 50 milijonov, katero je plačala grška vlada zadnjo soboto Italiji kot odškodnino za umorjene italijanske komisarje v Janini vrne Grčiji v svrhu, da gre ta denar za revne Grke in Armence, ki so bili pregnani iz Anatolije in ki se nahajajo na Krfu in v drugih grških krajih. Mussolini upa, da bo s tem čimnotolajši Grice. Ostanek izplačane odškodnine se izroči dobredelnim zavodom v Italiji in na tujem.

KONVENCIJA AMERIŠKE DELAVSKE FEDERACIJE.

Portland, Oreg. — Trinštirideseta letna konvencija Ameriške delavske federacije je bila otvorjena v pondeljek ob desetih predpoldne. Okrog 500 delegatov je navzočih. Prva seja je potekala med otvritvenimi in pozdravnimi govori. Protestantovski škof Walter T. Sumner je molil, nato so pozdravili delegate portlandski župan Baker, governor Oregona Piers in Otto R. Hartwig, predsednik oregonске delavske federacije. Stari predsednik Gemper, ki je vodil vseh prejšnjih 42 konvencij, predseduje. Na konvenčnem programu je kup resolucij, tikajočih se raznih vprašanj od malenkostnih lokalnih zadev do amalgamacije in priznanja Sovjetske Rusije. Boji na Bolgarskem še trajajo. Sofija, 1. okt. — Špopski med vladnimi četami in revolucionarnimi skupinami ob srbski in rumunski meji se nadaljujejo. Mnogo komunistov je pobegnilo čez Donavo na Rumunsko, toda rumunske oblasti so poslale kandarje, da begune polove, kakaj bodo poslani nazaj na Bolgarsko. Cankov namerava razglasiti moratorij za tri tedne. VREME. Chicago in okolice: V sredo deloma oblačno. Lahki severni in severnozadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 65, najnižja 60. Solnce izide ob 5:47, zalze ob 5:32.

Diktatura v Berlinu je pričela šepati.

Bavarska, ki se je zavila v monarhistične zastave in prireja ovacije bivšemu kronprincu, se noče pokoriti berlinskemu diktatorju. Zakon za zaščito republike je odpravljen na Bavarskem. Na Saksonskem se oborožujejo socialisti in komunisti. V Porenju divjajo krvavi izgredivi radi separatističnega gibanja; 16 ubitih in na stotine ranjenih.

POINCARE ŠE NI ZADOVOLJEN.

Kapitulacija Nemčije ne pomeni nič, denar je glavna stvar. Paris, 1. okt. — Ministrski predsednik Poincare je včeraj ob priliki običajnega nedeljskega odkritja vojaškega spomenika, ki se je topot vršilo bilau St. Mihiela, dejal, da kapitulacija Nemčije v Poruhrju še ne pomeni nič za Francijo. Kapitulacija je prišla, ker je morala priti, a zdaj je glavno vprašanje, dali Nemčija dokáže, da bo res plačala Franciji odškodnino, je rekel Poincare. "Nemčija je kondno priznala, da s pasivno resistenco ne opravi nič," je dejal subo Poincare. "ni pa, s tem še pokazala dobre volje, da se bo držala vseh svojih obveznosti. Jas dvomim, da bo Nemčija izvršila, kar je proklamirala pred par dnevi, zato se mora Francija pripraviti na najhujše naloge, ki jo čaka v prihodnjih par mesecih."

AMERIŠKI KAPITALISTI AKTIVNI V MEXIKU.

Mexico City. — (Fed. Press.) — Ameriški kapitalisti se zadnje čase zelo zanimajo za velika bananasta nasade v državi Tabasco in Vera Cruz. Ker so ti nasadi v rokah mnogih manjših podjetnikov, skušajo ameriški kapitalisti pokupiti nasade in jih spojiti v veliki družbah, tako da bodo imeli brez malega monopol na mehliške banane in drugo tropično sadje. Pred nekaj dnevi so ameriški agentja v Tabascu razkrili vest, da državna vlada radi vidi, če mali posestniki prodajo ali oddajo v najem svoje nasade velikim inozemskim družbam. Governor države Tabasco odločno zanika resničnost teh vesti in izjavlja, da domišlini, ki oddajajo nasade tujim kapitalistom, so izdajali mehliških interesov.

Grki beradijo za posojilo v Ameriki.

Atlantic City, N. J. — Henry Morgenthau, prejšnji ameriški poslanik na Turškem, je informiral konvencijo ameriških bankirjev, da je pooblaščen najeti posojilo v Ameriki za grško vlado. London, 1. okt. — David Lloyd George, bivši ministrski predsednik Velike Britanije, je v soboto odpotoval v Kanado od koder pojde v Združene države. tere je prve dni svoje diktature potlačil k tom. Berlinski diktator si zdaj bell glavo, kako bi ugnal bavarske monarhiste brez prelivanja krvi. Centralna vlada ima dovolj skrbí radi Poruhrja, separatizma in na Porenkem in komunističnega gibanja na Saksonskem, zato se bi rada izognila civilni vojni na Bavarskem, če je le kako mogoče. Zadnja zaslonska vlada so socialistične strokovne unije. Organizacija železničarjev ima v načrtu bojkot Bavarske; vlaki s premo gom, šivili in drugimi potrebščinami ne pojdejo na Bavarsko. Rdeča Saksonska in Turingijska se pridružitja bojkota. Socialistični voditelji so včeraj razpravljali o generalni stávki na Bavarskem v znak protesta, ker je bavarski diktator prepovedal socializem vsa zborovanja. Nemška državna banka je dala svoji podružnici v Monakovem dvesto milijonov klatih mark, zdaj pa zahteva ta denar nazaj, toda bavarske oblasti nočejo s tem nič dihati.

PROSVETA

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Hendersonville, Pa. — Gotovo, da tisti, ki ni čitali zadnje čase Proletarca, ni opazil, da se je v zapadnem delu Pennsylvanije pričelo najintenzivnejše gibanje za pojačanje JSZ, to je obenem za pojačanje ameriške socialistične stranke. Akcije je podvel socialistični klub števil. 184 v Lawrenceu; Pa. To je eden tistih klubov, ki je vedno pazil na vsako ugodno priliko, da jo uporabi v korist delavskega gibanja. Sprejel je predlog, da se dne 20. maja t. l. prične z akcijo za tesnejše medsebojno delovanje socialističnih klubov JSZ in društev Izobraževalne akcije JSZ po zapadnem delu Pennsylvanije. Dne 24. junija t. l. se je vršila na Lawrenceu, Pa., prva konferenca zastopnikov klubov in društev Izobraževalne akcije, ki je prebila led in ustvarila podlago za bodoče delo v okrožju zapadne Pennsylvanije. Konferenca je zaključila, da se vrši prihodnja konferenca dne 2. septembra v Bridgevillu, Pa.

Program prve konference dne 24. junija t. l. je bil sledeči:

1. Razpravljati o potih in načinih, kako reorganizirati klube JSZ v naselbinah zapadne Pennsylvanije, kjer so nekdo že obstali, in ustanoviti klube v krajih, v katerih jih še ni bilo.
2. Razpravljati o načinu agitacije za razširjenje našega glasila Proletarca.
3. Razpravljati kako najbolje razširiti Izobraževalno akcijo JSZ med našimi podpornimi društvi.

Na podlagi tega programa je delovala prva konferenca in tako tudi druga.

Prva konferenca je izvolila odbor treh sodrugov. Izvoljeni so bili Primozich iz Lybrary, Kaučič iz Sygana in Terčelj iz Hendersonville. Ta odbor je vršil agitatorično delo med prvo in drugo konferenco in postal poročilo o svojem delu na drugi konferenci.

Ne bom pošiljal zapisknika v celoti v Prosveto, ker bi bil zaradi tega mogoče kateri pešarski dopis prikrajšan na vsebini zaradi primanjkanja prostora, ampak hočem samo povedati, kaj želimo doseči s to akcijo.

Razkosnost v delavskem gibanju, ki se je pojavila zaradi vojne historije, je pričela polagoma izginjati. Temu sledi in mora slediti rekonstruktivno delo, da se opravijo organizacije v enotno gibanje, se pridobijo nezadovoljneži za organizacijo, da tako spoznajo, da kritiziranje samonasebi ne prinese uspehov, ampak da delavstvu prinaša koristi le skupen boj na podlagi raziskavanja krivic, njih izvora in kako je treba odpraviti.

Naš cilj je pojačanje organizacije, toda ne samo med Jugoslavnimi, ampak naš cilj je stopiti v akcijo, ko pojačamo nove klube, s predavanji in shodi med domačini. Kajti dandanes imamo med njimi znanec in prijatelje. Torej se lahko z njimi pogovarjamo o resnih problemih, kar pred leti ni bilo mogoče. Lahko jim razložimo, kako nastajajo velike gospodarske krize, kdo jih povzroča in kje so viri, da sta ameriški delavec in farmer gospodarsko potlačena zaradi peščice denarnih ljudi. Poveemo jim lahko, kdo je zakrivil sedanje gospodarske razmere in marsikaj drugega, kar povzroča, da prične misliti in se na to prostovoljno pridružijo velikemu gibanju z visokimi idejami, ki danes objemajo ves zaveden delavski svet.

Povedal sem to, da se tudi tisti seznanijo z našim gibanjem, ki ga ne poznajo, ker ne čitajo Proletarca.

Na tem mestu bodi povedano, da se tretja konferenca vrši osem in dvajsetega oktobra, to je na četrto nedeljo. Detajli bodo pravočasno objavljeni v Prosveti in Proletarcu.

Zadnja konferenca je sklenila, da se odpošljejo vsem naprednim društvom vabila, v katerih se povabijo, da pošljejo svoje zastopnike na omenjeno konferenco.

Centeni trpin! Vsi priznamo, da smo nezadovoljni s položajem. Kako odpraviti nezadovoljnost? Odgovor moj je: V organizacijo! Bliza se leto narodnih volitev, to je čas protesta. Čas poteka, a mi nimamo milijonov, da bi jih vržili med nezadovoljno maso in jo skušali v zadnjem trenutku pridobiti zase. Mi moramo organizirati, ako hočemo doseči uspehe na dnu volilne bitke. Socialistična orga-

nizacija ne objubi nič, ampak pravi, da je ljudstvo samo svoje sreče kovač. Ljudstvo ima moč, da izvoli take zastopnike v postavo-zdajne zbere, ki bodo delali zanj in ne za koristi denarne močje. To je bilo že velikokrat povedano, a dobro je, da se ponovi in tako ostane v spominu.

Dobro je tudi, da se še enkrat pove, kaj so zastopniki slovenskega delavstva izrekli dozdaj na svoji konferenci v sprejetih resolucijah v Bridgevillu dne 2. septembra t. l.

V razpravi, ki se je udeležil več sodrugov, je bilo sklenjeno, da se dobi na tretjo konferenco, tudi angleškega govornika od socialistične stranke v Pa.

Sod. Britz omenja, da se je ta konferenca sklicala samo z namenom, da se socialistično gibanje med slovenskim delavstvom v Penni. bolj počivi in ojača naše vrste; k temu je dodal, naj naše stranke deluje za združenje delavskih frakcij, med njimi tudi z W. P., in da naj premogarji podpirajo stremeljenja za čiščenje v uniji premogarjev.

Govori se, naj se za udeležbo na drugi konferenci sivehneje agitira, ne samo v Proletarcu, ampak tudi v Prosveti. Ako eni lahko dopisujejo o vseh nepomembnih stvareh, se moramo mi zavzeti, da pridejo v naše lihte tudi agitatorični dopisi.

Sodrug Zajec, ki je posetil konferenco, tolmači nekatere pojave v američkem delavskem gibanju, ki so povzročili današnje razkosnost med aktivnim delom proletariata in malodušnost pri masi delavstva, ki je včasih podpirala naše gibanje. Naglašja, da kljub udarcem, ki jih je dobivala socialistična stranka iz tabora reakcije na eni strani in iz tabora odpadlih elementov na drugi, ona napreduje in se je vzdržala. Svojih programov ji ni bilo treba menjati, ker ni tiščala v neplodne, v najprej obojne eksperimente. Priznava, da agitacija za socializem ni lahka in ni nikdar bila lahka. Tudi akcija, ki so jo povzeli sodruzi v zapadni Pennsylvaniji, ni brez težko; prav veliko jih ima. Toda kakor se je vršila Lawrenceška konferenca z namenom pojačati našo organizacijo, tako se vrši tudi ta in v isti namen se bodo vršile prihodnje. Glede agitacije v drugih organizacijah pravi, da je naša dolžnost delati za socialistično stranko povsod kjer mogoče, in to na način, da koristimo organizacijam v katerih agitiramo in tistim, za katere agitiramo.

Freide se na -raspravo o načinu, kako zaključke konference čim uspešneje izvajati. Zajec svetuje, naj si konferenca izvoli stalnega tajnika in tri člane v organizatorični odbor. Terčelj stavi predlog v tem smislu, ki je bil soglasno sprejet.

Za tajnika "Konference socialističnih klubov v zapadni Pennsylvaniji" je bil izvoljen do druge konference sod. Louis Kveder. Zapisničarja izvoli prihodnja konferenca. V organizatorični odsek konference so bili izvoljeni: Ady Simič, Homer City; Mike Primozich, Library; John Česnik, Canonsburg.

Predlog, da se prihodnja konferenca in shod J. S. Z. za zapadno Pennsylvanijo vrši dne 28. oktobra 1923 ob 1. popoldne v Canonsburgu, Pa., je bil odobran in sprejet.

Nadalje predlaga s. Terčelj, da se piše socialističnemu klubu v Aliquippa, Pa., da pošlje na prihodnjo konferenco svojega zastopnika, da se nesoglasje kluba napram JSZ. Izravna in da se skuša, da soc. klub v Aliquippa, Pa. zopet pristopi k JSZ. — Predlog sprejet.

Predlog L. Britza, da navzoči te konference sknujajo ustanoviti soc. klub v Bridgevillu, Pa. se soglasno sprejme.

Nato so bile predlagane sledeče resolucije, katere se bile od navzočih soglasno sprejete:

NABA STALIŠČA.

Konferenca socialističnih klubov v zapadni Pennsylvaniji, zborujoča dne 2. septembra 1923 v Bridgevillu, Pa., izrekla sledeča svoja stališča:

je za obnovno in ustanovitev socialističnih klubov JSZ v vseh jugoslovanskih naselbinah v Pennsylvaniji in drugod;

je za taktiko, ki vodi do združena delavskih mas v enotno organizacijo; v ta namen bo podpirala vse akcije socialistične stranke in JSZ, ki imajo za cilj združiti ameriško delavstvo;

oboja vse poskuse, ki imajo namen razdvajati zavedno delavstvo na nepomembne stranke in frakcije;

je za podružabljenje premogov-

nikov in produktivnih ter distributivnih sredstev. Konferenca, ki zastopa v veliki večini premogarje, izjavlja, da bo vplivala na članstvo premogarske unije v smislu, da prične unija z intenzivno propagando za socializacijo rogov; nadalje, da se v uniji premogarjev utrdi razredna zavest in se jo pridobi za delo v prid socialističnega programa;

je za reorganiziranje unijskega gibanja na podlagi industrialnega-unijonizma;

je za osvoboditev vseh političnih jetnikov;

izjavlja, da bo delovala naprekar bo v njenih močeh za priznanje sovjetske Rusije od strani ameriške vlade.

Izjavlja, da bo delovala v smislu sklepev in resolucij, sprejetih na konvenciji socialistične stranke in na zboru JSZ.

ZA SOCIALISTIČNI TISK.

Konferenca socialističnih klubov JSZ v zapadni Pennsylvaniji, zborujoča dne 2. septembra 1923 v Bridgevillu, Pa., se v polni meri zaveda važnosti socialističnega tiska. Raditega apelira na slovensko delavstvo v Pennsylvaniji, naj se naroči, čita in podpira glasilo jugoslovanskega socialističnega delavstva v Žed. državah, "Proletarca".

Dolžnost vsakega zavednega delavca je širiti socialistično literaturo. Njegova naloga je pridobivati glasilom socialistične stranke nove naročnike.

Zastopniki klubov in društev "Izobraževalne akcije JSZ." in drugi udeleženci te konference obljubljamo delati kar največ bo v naših močeh za razširjenje Proletarca med našim delavstvom v Pennsylvaniji. Obenem pozivamo tudi druge sodruge in somišljenike širom dežele, naj grede v akcijo za svoje glasilo.

Vzemimo si za geslo: "Proletarce" mora dobiti do prihodnjih predsedniških volitev pet tisoč novih naročnikov." Sodruzi in somišljeniki, ako hočemo, bomo dosegli to število. Torej naprej!

APEL NA JUGOSLOVANSKO DELAVSTVO.

Današnji družabni sistem stoni na razredni podlagi — na eni strani ogromne mase proletariata in revnega kmečkega ljudstva in na drugi strani posedujoči sloji. Med tema dvema razredoma ni in ne more biti enakosti interesov. Zato imamo razredni boj. Boj med razredi — med posedujočimi sloji, ki izkoriščajo neposedujoče, bo trajal, dokler bodo obstajala razredna nasprotja. Socializem je za isticenje vzrokov, ki povzročajo razredni boj. Vzrok je kapitalistična ekonomska uredba. Proletariat stremi, da jo odpravi in nadomesti s socialistično.

Zastopniki in drugi udeleženci Konference socialističnih klubov v zapadni Pennsylvaniji se v polni meri zavedamo te borbe. Zato apeliramo na jugoslovanski proletariat v Ameriki, ki je danes še izven organizacije zavednega delavstva, naj se pridruži socialistični stranki potom JSZ, in se v njenih vrstah bori za osvoboditev izpod kapitalistične družabne uredb. — John Terčelj.

Marceline, Mo. — Ko sem čital v 225 števil našega lista o Mihatu, avstrijskemu dragonarju, so se obudili v meni rani spomini, iz katerih so zopet nastajale misli.

Dragonar s koso v roki! Kaj pa to pomeni! Ej, koiti je hotel s koso mesto s sabljo, pa ni ilo. Seveda, ako bi bil dragonar pogledal v "dinstrepla", bi to tudi vedel, še pruden je prišel za koso in se postavil v sasedo. Ponašal se sliki smrti s koso v roki. Zdaj pa nastopa dragonar s koso. Nak, kaj takega pa še ne.

Kaj je bilo vzrok, da so je postavil dragonar s koso v roki v sasedo. Mogoče prevroča kri! Ako je tako, se lahko odpomore. Sod vode se napolni s hladno vodo, na to se postavi dragonarja vanj, da se mu ne ohladi samo kri, ampak da se razpuste še tisti grehi, ki so bili pri zadnji spovedi zamožani. Pa še nekaj takih kopek povzroči. Odmoči se vse blato na telesu, da še ni mila ni treba, da šlovec postane tako čist, da zopet lahko stopi v dragonsko službo, magari s koso v roki.

Dragonarce poznam že od doma, učil se je kovati pri naših. Mogoče od tukaj prihaja njegovo sovražstvo do mila, kajti saje ne grejo s koso, ako se ne seznanijo s milom. Ampak, če kdo ni prijatelj mila, se lahko posluži drugega sredstva, da spravi blato s sebe. Na pr. smola, s katero potresejo prašice, kadar jih mavžajo, je prav priporočno nadomestilo za milo. Ako še to ne pomaga, te-

daj se mora šlovec vsako jutro v tekoči vodi malo odmakati in sicer toliko dni, dokler ne pade blato z njega, ko se gre na solnce sušit. — Frank Kroll.

Po volji naroda.

(Iz aršaba politične zgodovine.)

Ko je l. 1860. stopil na srbski prestol knez Mihajlo, je že naslednje leto sklical v Kragujevac narodno skupščino, ki jo Srbi imenujejo "Preobrazensko skupščino". Ko si je ta skupščina volila svojega predsednika, je nastal prepri. Tisti poslanci, ki so hoteli vedeti, da je skupščina suverena, ker je izvoljena od naroda, so hoteli izvoliti za predsednika človeka po svoji prosti volji. To je bil poslanec Todor Tučakovič. Dvor pa za tega človeka ni maral, ampak je z vsvo silo delal na to, da bi bil izvoljen njegov zaupnik Mihajlo Radenkovič. O tej reči je pripovedoval šele l. 1921. v globoki starosti umrli srbski poslanec Stana Nestorovič sledeče:

Jaz sem bil takrat šele prvi pot izvoljen; bil sem mlad, kakih 28 let! Vsi poslanci iz požarevačkoga okraja smo bili liberali in že Obrenovičevci. Po takratnih običajih nas je spremljal do Kragujevca Aga Jevta, okrožni načelnik. Nastanili smo se v neki delavnici vli skupaj, ker so se poslanci enega okraja držali vedno skupaj. Načelnik nam je rekel, naj ga tu počakamo, dokler se ne vrne.

Ko se je vrnil, nas je zbral in nam začel govoriti, da se bo naslednji dan volil skupščinski predsednik in da "Gospodar" (Knez) Mihajlo želi, da bi bil izvoljen neki Mihajlo iz Jagodine in ne kragujevski poslanec Todor Tučakovič.

Drugi dan smo odšli v skupščino. Poznali nismo ne Todorja ne Mihajla. Ko pa smo zagledali Todorja, smo ga že izvolili. Bil je visok, lep, stasit, da nisi mogel odtegniti obeh oči od njega. Od bele gornje haljine so mu viseli ob ledjih čepkeni, a vsi smo imeli lepe "turške" obleke. Požarevski poslanec smo se zedinili, da bomo glasovali sanj, pa tudi drugih je bilo dovolj sanj.

Tu smo ga izvolili le z malo večino, ostale glasove je dobil Mihajlo Radenkovič. Čuli smo, bogme, da knezu to ni bilo po volji. Na večer nas je zopet zbral okrožni načelnik Aga Jevta in pravi: Kaj ste učili! Obečali ste eno, napravili pa drugo. Knez je zelo hud na vas. — Jaz pa sem mu odgovoril: "Da smo mi pred glasovanjem zaklepli delati v skupščini po svoji volji, in da nismo mogli drugače."

Izvoljeni predsednik je rekel skupščini te besede: Jaz Vam, bratje rečem, kar ima kdo na srecu, naj ravno tukaj v skupščini pove, vsak predlog, pritožbo ali željo. Zato smo se tu zbrali, da v imenu ljudstva povemo kar ima mo povedati. Vsaki ima za seboj najmanj 3000 glasov, in zato moramo tu pravično delati in govoriti.

Ko smo skupščinarji prišli k knezu na dvor, je knez rekel med drugim: "Srbijs, bratje, je kakor čaša bistre vode, in zadoščajo le tri kaplje, da jo zakalijo." Mi vsi smo vedeli, da se te knezeve besede tičejo trojice znamenitih poslancev: Todorja iz Kragujevca, Mate iz Smederova in še enega.

Izvoljeni predsednik Todor iz Kragujevca je bil v svoji funkciji — samo tri dni. Odstopil je sam in se ni vrnil v politično življenje ves čas vlade kneza Mihajla. Nestorovič pravi o tem dogodku: "Besne sile ovo nije bilo!"

Po njegovem odstopu je bil izvoljen za predsednika knezov kandidat Radenkovič, na kar je skupščina sklenila izročiti svo svojo zakonodajno oblast — knezu in njegovim ministrom.

In knez Mihajlo je vladal absolutistično celih sedem let. Nato so ga na nekem sprehodu v Topčideru ubili leta 1868.

Ta politična zgodovina Srbije je stara komaj 55 let.

Mala ententa dobila sedež v svetu Lige narodov.

Zeneva, Švica, 1. okt. — Novi svet Lige narodov, ki je bil izvoljen v soboto pred zaključkom četrtega Liginega zborovanja, sestoji iz predstavnikov istih držav kakor prejšnji, razen ene izjeme. Čehoslovakija je nadomestila Kitajsko v svetu Lige narodov. S tem je mala ententa dobila zastopstvo v svetu. Izvoljen je bil dr. Edvard Beneš.

Delavski list je sila, s katero računava vaj nasprotnik.

Datum v oštepuju n. pr. (Augusta 31-23) poleg valoga imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnovom potekla naročnina. Fenovito je pravilno, da se vam ne ustavi list.

ZELEZNIŠKE NEZGODE.

Železniške nezgode, pri katerih ena ali več oseb izgubi svoje življenje, niso nič izrednega v Ameriki. Take nezgode spadajo med vsakdanje dogodke kot nesreče z avti. Ako je nezgoda majhna, pri kateri je izgubilo le par oseb življenje, jo veliki dnevnikl včasih prezro, kakor da se ni nič zgodilo. Včasih pa prinesejo vest v tako skritem koticu, da jo čitatelji opazijo po naključju. Le kadar se zgodi večja nezgoda, tedaj dovolijo dnevnikl mogoče pol kolone ali pa malo več dogodka na prvi strani.

Navadno se zamolče vzroki nesreče, ako so pa povedani, tedaj so tako zasukani, da železnice ne zadene krivda, ampak krivda je zvržena na kakšnega od dolgotrajne železniške službe telesno in duševno izmučenega železniškega uslužbenca. Ako ob času nesreče slučajno stavka katera železniška kategorija, tedaj so seveda stavarji direktno ali nedirektno obdolženi, da so zakrivilili nezgodo. Tako se farba javnost!

Zelo redkokdaj se zgodi, da kompetentne oblasti uvedejo preiskavo in doženejo vzroke nesreče.

Zakaj pa je tako? V železnicah je naložen silen kapital. Strokovnjaki pravijo, da so vredne okoli dvanajst milijard dolarjev. Železniški magnati in računarji, katere so oni najeli, pa pravijo, da so vredne osemnajst milijard dolarjev, katero so dodali železniški magnati, da lahko spravijo večji dobiček v podobi dividend in da bodo za železnice več dobili, kot so vredne, ako kdaj kongres sklene, da se nacionalizirajo.

Kjer je združen tak ogromen kapital, tam je tudi moč. Železniške družbe plačajo dobro oglase in dnevniki, ki si drzne prikazati razmere na železnicah take kakršne so, ni gotovo v milosti pri železniških ravnateljih in predsednikih železniških družb. Tak dnevnik lahko čaka na velik in dobro plačan oglas. Železniške družbe pa ne izvajajo samo pritiska na časopisje, ampak tudi na političarje. Marsikak javni uradnik ali postavodajalec se ima zahvaliti železniškim družbam, da je bil izvoljen. Železniški ravnatelji so navadno zelo radodarni ob času volitev in radi prispevajo v volilne kampanjske sklade, ako so prepričani, da so denar dobro naložili. Nekateri časniki, posebno delavski listi, so že večkrat poročali o tem in tudi tako ravnanje bičali ostro. Ampak zdi se, da tudi te vrste kritika ni dosegla zaželjenega uspeha, kajti gospodarska moč železniških družb je tako velika, da jim dozdaj tudi te vrste kritika ne more do živga.

Brzovjav je sporočil zopet o strašni železniški nezgodi. Vlak je z mosta padel v potok, ki je silno narastel, ker se je utrgal oblak. Brzovjavke poročajo v interesu družbe, da je mrtvih od štirideset do sedemdeset oseb. Dan J. McQuade iz Denverja, ki se je vozil kot potnik na ponesrečenem vlakcu, pa ceni smrtno ponesrečene osebe na sto. To je precejšnja razlika v ocenitvi smrtno ponesrečenih oseb.

Brzovjavka ne pove, kako se je zgodila nezgoda, ampak le govori, da so lokomotiva s tenderjem vred in vozovi v potoku, ki je izredno narasel zaradi neurja.

Kako je torej nastala nesreča? Ostanajo torej le ugibanja. Izredno narasla voda je izpodplula most, da ni držal več vlaka, ko je pridrdral nanj.

Čigava krivda je pa, ako se je nesreča dogodila na ta način? Oporniki železniških družb bodo govorančili, da so nezgodo povzročile naravne sile in da se ni dala odvrniti.

Ali je to res? Res so naravne sile povzročile neurje, ampak nesreča bi se bila lahko preprečila, ako bi bil na tako nevarnem mestu, kjer neurje povzroča poplave, nastavljen čuvaj, ki bi ob neurju ali po neurju pregledal most, ako ga ni izpodplula narasla voda. Taki čuvaji stanejo denar, izdatki za take čuvaje znižujejo dividende. Kar pa znižuje dividende, za to se ne ogrevajo železniški ravnatelji in predsedniki železniških družb.

Dokler ne bodo mrliške porote in veleporote s takega vidika pretresale železniških nezgod in iskale krivcev, se bodo dogajale še take strašne železniške nezgode, kot se je zdaj dogodila v Wyomingu.

Razne vesti.

FOSTER POJDE DRUGIČ PRED SODIŠČE V JANUARJU.

Lansing, Mich. — (Fed. Press.) — William Z. Foster, tajnik Str...

GOMPERS JE ZA ODPRAVO PROTISINDIKALISTIČNEGA ZAKONA.

Detroit, Mich. — (Fed. Press.) — Sam Gompers, predsednik Ame...

Morgan ustanovi banko na Poljskem.

Varšava, 1. okt. Finančni mini...

Nov potres na Japonskem.

70 trških šenakih rebelev izpu...

Ministrski predsedniki Velike Britanije zborajo.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Uduševanje štrajkov. — Za "u...

litarizacije in preganjanje, dobil...

Pohlepna jugoslovenska buržo...

Štrajk pomorcev! Še celo burž...

Najjasnejši dokaz brezobzirne...

V revirje je bilo takoj poslano...

Vladu je trboveljski družbi br...

Vsa nasilja niso pomagala in d...

V Trbovljah se je izvršil dina...

Nenadoma je umrl živnozdrav...

Še sektiro je ubil očeta Franjo...

Borba za življenje.

Gigantski boj, ki ga bijejo ru...

V tem boju se jasno vidi, s čim...

temveč stoji sama na stališču, d...

NAZNANILO IN KAHVALA.

S tužnim srečam nanašam so...

JOSEPH PANGERC.

Pokojni je šel od doma dne 9...

Pokojni je bil doma iz Smartne...

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODESEK. POROTNI ODESEK. BOLNISKI ODESEK. OSREDNJE OKROZJE. VZHODNO OKROZJE. ZAPADNO OKROZJE. Nadzorni odbor. Združitveni odbor.

COOLIDGE BO REPUBLIKANSKI KANDIDAT, PRAVI MAGNUS JOHNSON. New York, N. Y. — Predsednik...

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA! "Pater Malaventura" in "V kabaretu". Spisal Zvonko A. Novak. Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

"Rodbinska" knjžica.

(Dalje.)

Začel sem šteti na prste in navijati na komete. Trideset dni, trinajst otrok, dva zakonska, oče in mati in konec mojega mezdne gibanja, ki sem ga razdelil s tridesetkrat trinajst in pomnožil z dvakrat dva ter odšel vse drugo, kar ni zapovedano v moji strogi matematiki in tako sem spoznal, da bo imel vsak moj otrok od zore do mraka, od sobote do sobote in od prvga do prvga vsak dan na razpolago štiriindvajset ur svobodnega časa za jok, toliko za spanec, še toliko za igre in vrhu vseh teh kulturnih in etičnih dobrin še povprečno dva dinarja in petintrideset par srbskega kova v gotovini. Kdor ni s tem zadovoljen, ni vreden, da zagleda luč sveta.

An bi samo še rad povedal, da sem bolj papeški, kakor sam sveti oče. Rodbinska knjžica je sicer najvišji vrhunec in takorekoč aleluja slovenske kulture, in kdor ne ceni te redke leposlovne bušmanskega rodu, toda in vendar ni popolnoma popolna in brezhibna. Kajti kurnik za nameravano potomstvo ne odgovarja vsem zahtevam modernega ljudskega šteta in mizar, ki ga je sestavil, ni bil povsem poučen o človeških potrebah zakonskih staršev. Jaz bi razdelil to zadevo malo drugače, recimo takole: Prej ko je mogoče govoriti sploh in posebe o otroku, je treba naštetih vsa pota in stezice, ki so vodile k sestavi nove stvarstvene krone. Kdaj, kako in čemu je bil otrok spočet, ali je pravi vzrok njegovega nastanka zakonski mož v skladu in sporazumu z zakonsko ženo, ali pa je prišlo kaj vmes, kar po božjih zakonih ne spada tja. Menim in smatram, da je to poglavito vprašanje. Kadar je otrok rojen, bi ga bilo dobro najprej namočiti v blagoslovljeno vodo in potrošiti s posvečenim praškom in tako namočena in potrošena držati v koritu tako dolgo, da bi ga obsedel sveti Duh in osvobodila božja previdnost. Šele tedaj bi bilo mogoče misliti o krstu. Krst pa je stvar, ki je ne smemo preskočiti kakor petelin kup gnoja. Mnogo

in marsikaj sem preudaril in pretehtal o njem ter prišel do zaključka in sklenil, da bi ga bilo treba razprostrti na vse, kar leze in gre. Tako, da bi bila potolažena žena in počalščena sveta katoliška cerkev in blagoslovljeno ljudstvo širom okroglega sveta. Sedaj pa je to vprašanje vseh in bi toplo priporočal Društvu narodov, da ga na prvi splošni seji vzame pošteno v pretres. S kako pravico, recimo in vzemimo ter postavimo si je človek prilaštil običaj, krstili najprej samega sebe, potem krave, konje, pse, mačke, še potem recimo, ptice, zveri, ribe, žabe, rake, bolhe, stenice, mušice, nogavice, rokavice, copate, lopate, gaste in tako dalje ter naprej je pa kratkoma- lo pustil brez imen in pravi, da so vse copate copate, čeprav je ena nova, lepa in diši nogo uglednega kulturnega politika, druga pa stara, grda in jo nosi cestni postopač. Ali vzemimo in primarimo šolne. Ako jih vidimo na nožeh neznorke narodne dame, jim pravimo šolni, ako je zleza vanje mozolčasta noga stare device in stiskajo bradavice, jih imenujemo tudi šolni. Ali, da pridemo na koristne domače šivali, pogledimo bolho. Če grize nečisto telo spešega, spanje pravičnega, mladega prestolonaslednika, jo guvednanta preganja, češ preklicana bolha in ji stržejo po nedolžnem življenju. Ako pa je skočila za vrat neobglednemu paglavcu, jo mati ujame, stisne med nohte, pritiska, zadavi in pravi, bolho sem ugonobila. To ni pošteno, namreč ne ugonobljati bolhe, temveč pustiti jih, da akade- jo po svetu brez imen. Jaz sem naprednega mnenja in smatram, da je bolha tudi vredna poštene- ga imena. Zato jih krstim sproti in vodim v domači knjižnici poseben register, kamor točno in po predpisih zapišem, kdaj in kje se je bolha rodila, kdo in kaj so nje- ni starši, dali je zakonska ali nezakonska in kako ter zakaj sem jo krstil in birmal. Če katero pre- več nadležno v hipu razvnetih strasti zadavim, takoj odprem re- gister in iščem ter gledam po a- becednem redu. Abka — živa. Aca — živa. Ač — živa. Ada — živa. Afrodita — aha, torej Afro- dito sem zasačil. In postavim pred njenim imenom križ, kar po-

meni, da je njeno življenje odpo- tovalo pred prestol pravičnega sodnika. Tako spoštujem in cenim dostojanstvo vseh živih bitij in mi ne more nihče očitati, da nisem dober kristjan. Kdor bi reformiral katoliške cerkev v tem smislu, bi mu bila prva loža v nebesih takorekoč že zagotovlje- na. Gotovo pa se strinjamo z u- pravo državnih jetnišnic in kaz- nilnic, stoječo na povsem pravil- nem stališču, da človeku zadost- je števila na hrbtu. Kajti če na- nese slučaj, da je treba človeka obesiti in oprati kričnako vest, ki prepoveduje ubijati, se cerkev pridruži državi in pravi, da je pravzaprav obesila število in se je kvečjemu zamerila samo ma- tematiki. Tako nekako je moje napredno mnenje o krstu in sem globoko prepričan, da ga bo jav- nost razumela in odobrvala. Kajti menim, da je ta ideja, v kolikor poznam naš leposlovni razvoj, docela nova in še zato zasluži splošno pritrjevanje. Da pa nimam za ta posel nobenega krstnega kamna, voščeniš sveč in angleške soli, sledi že iz moje fi- nančne politike, ki mi ne dovo- ljuje prevelikega domačega raz- košja. Krst opravljam v navad- nem loncu in namakam običajno večjo količino bolj hkratu, kar je tep dokaz, da sem varčen. Sol pa menim da itak ni potrebna ker so vse bolhe enako razborite.

Sv. birma je zakrament in hu- do zamerim našim dušnim pastir- jem, zlasti poglavitnim, da tako pičlo razumejo in zanemarjajo to velevažno ustanovo. Človek je rojen vojščak, s tem se strinjam kakor polj s svojo hišico. Ne mo- rem pa odobravati, da mu znakov tega visokega poklica ne obesijo takoj po rojstvu. Kako vse dru- gače bi bilo, če bi privezali o- troku v plencah ostroge, pripa- sili bridko sabljo, povezili na glavo čelado, privezali na pras kolajno in prišli na pleča siate pičkote. Tako ozaljšan bi bil po- nos in dika matere in zavist ter obudovanje očeta. Tudi bi ne jo- kal in ne kalil sosedom nočnega miru, marveč bi rožljal z ostroga- mi, vihtel sabljo, salutiral mater- inim prsam in napovedal never- nikom križarsko vojno.

Naša skrbna pastirica, katoli- ška cerkev tega pomena ne upo- števa in skuša popraviti svojo zmoto šele tedaj, ko je otrok že preveč razposajen in ga je težko obdržati. Tudi nabor in vpoklic njenih vojščakov ni v popolnem skladu s nebeskimi interesi in državnimi predpisi. Prvič cerk- vena uprava ne vodi pravega re- gistra, ker zapisuje novobrnce šele, ko so že prišli s priljago in vojščince, mesto da bi jih imela na ogled pred naborom in bi jim pošiljala predpisane tiskane po- zivnice. To izpodriva disciplino in lahko rodi slabe posledice, kajti ta ali oni se utegne odti- gniti in stopiti v društvo begun- cev. Drugič sprejema v vojščko stroko tudi ženske, kar pomeni kršitev versajske mirovne pogo- be in je sploh dokaz reakcionar- nosti. Ženska ima svoj poseben poklic in tudi njeno arce z dušo in telesom ni primerno za voja- ško službo ali sukno. Vojški krojači delajo uniforme po enem kopitu in ni izključeno, da bi mo- ral ženski novobrnce v spodnjih hlačah na vebalitiše. Tretjič dela vedne in povsed poglavitno na- pako, ko sprejema v nebesko voja- sko vse povprek in počeš. Cer- kveni nabor je židovska žola. Brez komisije in zdravniških iz- vedencev, brez strogega pregleda in pravične ocene, brez "feldve- bla" in svete prisage, to ne gre. Tudi ne gre, da bi se sprejemali hromi, kraljavi, slepi, nadušljivi, gluhočemi, škrbasti, kajti voja- ški stan niso maše solze. Pohab- jeni in šenske iz mnogih ozirov in pomislekov sploh in posebe o- zirov in pomislekov sploh in po- sebe nimajo pravice do te časti. Četrtilj je njena vojščaka uprava jako pomanjkljiva ter ne kaže nobenih organizatorskih sposob- nosti. Vojska brez generalov, voj- skovodij, polkov, stotnij, vojš- nic, konj, topov in kolesljev je oboje na pogin. Tudi komis- ne sme biti iz bele moke in tako majhen, kajti sicer ni komis in se vojščaki lahko upro, češ, kru- ha nam dajte. Še o naboru naj- povem, da morajo novobrnce preprežati, vriakati, kričati in tu- liti, ali če že ne tega, da vsaj kramljajo med seboj, recimo z besedami: orkaluj, fiks lavdon, križan duš, ura, tavblil, mašj škarte, še en štefan, Micka. Tudi ne zadostuje, da prišije mati fan- tu bel voščen šopek, marveč mu

Porost "Jimmie Higgins" je smalo duše ameriškega proletar- iata ob času velike vojne. Dobi se pri Knjižnici matici S. N. P. J.

NAROČITE
Klobase in čičerice pridruženo mesa, pre- hvalno s klobasko izmes in polnimo in farne- dretino na vaš dom poštno po 25c. Na- ročite pri Knjižnici matici S. N. P. J. BAJT & LIPOLD, Naylor, Mo.

ZA KUHANJE PIVA
DOMA
Imamo v zalogi slad, kmeclj, sladkor in vse druge potrebščine. Posrediva in se pripravljamo, da je doma pri vas kuhani pivo le najbolj in najpo- naj. Dobiti je tudi sibirsko med, sladkor in vsa potrebščina, itd.

FRANK OGLAR, 6461 Superior Avenue, Cleveland, O.
FRENCH LINE
PARIS... Oct. 3, Oct. 24, Nov. 14
FRANCE... Oct. 10, Oct. 31, Dec. 8
LA SAVOIE... Oct. 20, Nov. 24, Dec. 22
LAFAYETTE... Oct. 20, Nov. 11, Nov. 20
Pisite po knjižico s novimi domačimi potrebščini ali na gl. uradi.

Med dvema stoloma.
JOSIP JURČIC.

(Dalje.)

"Ali si bil kaj v malinu?"
"Nič danes."
"Dolenji tečaj se nekaj pokvarjeni. Treba bo popravlja. Hlapi so zanikarni, da ti povem. Človek bi jim moral zmerom za hrbtom stati. Jaz pa ne morem biti povsed. Nisem Bog. Če hočeš, pa imej malin, no, pa se potlej ženi nanj ali kar hočeš. Nekaj denarja ti bodem že dal, da bodeš nov jez delaj, če misliš, kakor si oni dan dejal. Vendar vem, da ne bodeš opravil kdo ve kaj. Vsega gospodarstva ti pa se dam, ne. Dekler bode maxine gibal, radil in sejal, jedel in pil bodem, kar bodem jaz hotel. Le tiho bodi! Jutri pojdeš z menoj k dohtarju, da ti bode naredil pisanje do gosposke, da dobiš leta. Zdej še nimaj štiriindvajset let. Potlej se pa ženi, kamor hočeš. Dekletec je res še premlado. In ti bi leho- ko čakal. A nečem, da bi rekel: 'Branil mi je.' Ti bodeš živel z njo, ne jaz. Kakor si postiljaš, tako bodeš lešal."

Predno je osepil Nikolaj mogel na to nepri- čakovano očetovo izjavo kaj odgovarjati, bil je starec že kapo z miso vzel in razkoračeno stopaje odšel iz izbe.

To je bil najdaljši govor, ki ga je Nikolaj kdaj slišal od svojega očeta.

Močno se je bal s očetom o tej stvari govo- riti, ali gled, kako naglo in nepričakovano se je kar samo od sebi vse naredilo! Nikolaj bi bil mogel in moral od veselja poskočiti. Vendar tega ni storil. Obsedel je mirno za mizo, le vroče mu je bilo v glavi.

Kako ne bi! Kje bi si bil pred pol letom mislil, da bode danes že žen in sam svoj gospo- dar na velikem malinu svojega očeta?

Cigara na mizo položena je bila ugasmila, tako dolgo je premišljeval. Naposed mu pride na misel, da je vendar to, kar mu je oče rekel, tako imenitno in novo, da mora Tončka še danes zvedeti.

A do jutri tudi leho počaka.
"Ne! Spodobni se, da ji še nocoj gre poro- čat..." S to mislijo vstane in odide s doma.
Krasno mu je luna svetila za steso skozi vrt proti sosedovim, kjer je deklino še našel na no- gah in pri večernem delu, ko je skrivnostno na okene potrkal, kakor bi mu bilo res treba tih- tapsko in skrivno govoriti z njo.

"Moj oče nimajo nikogar radi, ne mene pa, ki sem jim sin; šuden človek so," odgovori on.

"Ali pa morda nisi ti sam kriv! Ne znaš morda z njimi govoriti!"

"Nisem kriv," odgovori on nekako neje- voljen.

"Vidiš, kako hitro so ti dovolili; še predno si jih prosil. To je znamenje, da je imajo radi. Le čakaj! Jaz jim bodem tako lepo stregla, da me bodo morali radi imeti, tudi tvoji oče," reče ona.

"Ni li dosti, da te imam jaz?"

"Ne."

"A mora biti!"

Ona ga skoro preplašeno pogleda. On jo pri- me za glavico in jo poljubi, želeč ji "lahko noč."

"Ali si hud?"

"Nisem. A ti se ne smeš tako odločno že zdaj proti meni postavljati. Gled, ljubica moja mala, kaj bode še kasneje iz tebe, ko bodeš moja žena, če mi že zdaj zanikavaš."

Ona zmaže z glavico, toda odgovoriti ne mo- re. Tiha nevidna, zatrta solzica ji orosi oko.

XV.

Gospod pristav Kralj je bil dobil od svoje službe dopust in je prišel k ženi in svakinji na kmeto.

Z Nikolajem je bil nekoliko znan še prej, a bolj se je seznanil zdaj, na kar je bil tem bolj prisiljen, ker moškega omikanega društva tu ni bilo na isbiranje.

Nekega popoldne sta v gošči na gori pod samotno smreko ležala, puški poleg sebe. Po brez- uspešnem lovu sta svoj lovski obed končala in pila s seboj nošeno dobro kapljo.

"Ženske so mi snoči pripovedovale, da se že ženite gospod Kolodej," začne pristav, sicer člo- vek, ki je le potrebne in vsakdanje stvari govo- riš z njim.

Nikolaju je beseda "že" naljubo na uho u- darila, zato se je kratko odrezal s: "da!"

Gospod Kralj dene komolec pod glavo, gle- da proti nebu in reče z nekim neznošno uslinir- glasom:

"Vi ste zdaj strašno zaljubljeni, strašno!"

Nikelj je bil še premlado znan z njim, druga- če bi mu bil ostro odgovoril, a tu je rajši mol- čal.

Hitro pristav skoči pokone, odklene svoj žepni nož in zarače v gladko smrekovo deblo ve- lik križ, glasno se zasmeje in zopet leže.

"Kaj se smeješ?" vpraša Nikolaj.

"Vidite križ, ki sem ga v smreko zarezal?"

"In kaj s tem?"

Gospod Kralj zopet leže, dene komolec pod glavo in s lehkomišljeno-obžalovanskim vzdihlja- jem reče:

"Mladost, mladost!" Pridite čez deset let sem-le, pogledjte to smreko, tačas bode ta križ ve- lik in gasmoljen. In domislite se, da ste danes ta ležali zaljubljeni, pred čentvijo, in da sem se jaz smejal. Godilo se vam bode, kakor nam vsem. Meni je bilo ravno tako, ko sem bil zaljubljen."

"Niso povsed enake razmere, niti enaki ljud- je," reče Nikolaj pikro.

(Dalje prihodnjik.)

ŠESTMESEČNA TEKMA
PRI NABIRANJU NOVIH NAROČNIKOV ZA PROSVETO.

POZOR!! ČITAJTE!!
PRIDRUŽITE SE TEKMI

Glavni upravni odbor S. N. P. J. je sklenil, da se priredi šestmesečna tekma za pridobivanje naročnikov na Prosveto. Tekma traja šest mesecev. Prične dne 1. junija in konča dne 30. novembra t. l. Vsak član ali članica S. N. P. J. in društva v celoti se lahko pridružio ti tekmi.

Določene so naslednje nagrade, katere se točno izplačajo vsem tekmovalcem, ki so do njih upravičeni:

- Za 2 nova celoletna ali za 4 polletne naročni- cine—3 knjige Književne Matice.
- Za 3 nove celoletne ali za 6 polletnih naroč- nin—4 knjige Knjiž. Matice in polletna na- ročnina na Prosveto.
- Za 5 novih celoletnih ali za 10 polletnih na- ročnin—5 knjig Knjiž. Matice in celoletna naročnina na Prosveto.
- Za 10 novih celoletnih ali za 20 polletnih na- ročnin—5 knjig Knjiž. Matice in lepa kra- sna poslačena ura.
- Za 15 novih celoletnih ali za 30 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasna poslačena ura in verižica.
- Za 20 novih celoletnih ali za 40 polletnih na- ročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni "Rogers Silver" namizni sestav in "Foun- tain Pen".
- Za 25 novih celoletnih ali za 50 polletnih na- ročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Carona Typewriter, pisalni stroj male vrste.
- Za 30 novih celoletnih ali za 60 polletnih na- ročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Reming- ton Typewriter, male vrste pisalni stroj.
- Za 35 novih celoletnih ali za 70 polletnih na- ročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni fi- ni gramofon in 12 izbranih slovenskih plošč.
- Za 40 novih celoletnih ali za 80 polletnih na- ročnin—5 knjig Knjiž. Matice in velik Un- derwood Typewriter, pisalni stroj.
- Za 50 novih celoletnih ali za 100 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in prava zlata ura in verižica.
- Za 75 novih celoletnih ali za 150 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in krasni pretan s diamantom.
- Za 100 novih celoletnih ali za 200 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in zlata ura in pretan s diamantom.
- Za 150 novih celoletnih ali za 300 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in Ford Touring Automobil, avtomobil Fordovega sistema.
- Za 200 novih celoletnih ali za 400 polletnih naročnin—5 knjig Knjiž. Matice in avto- mobil Chevroletovega sistema.

Vsak tekmovalec ima pravico, da lahko spremeni gornje nagrade v zahtevo za dobiček v gotovem denarja po dogovoru.

Za vsak slučaj enakosti v tekmi se bodo dale enake nagrade dvema ali več tekmoval- cem.

ZELO VAŽNO JE, DA SI ZAPOMNIJO VSI, KI SE BODO PRIJAVILI ZA TEKMO, DA SE PRI TI TEKMI NE PLAČA TEKMOVALCEM PROVIZIJA IN VSAK TEKMOVA- LEC MORA UPOSLATI CELO SVOTO UPRAVNIŠTVU. To se je odredilo vsled tega, ker so nagrade tako visoke v kolikor jih dovoljuje zakon te svrhe.

Člani, članice ali društva, ki se žele udeležiti te tekme naj takoj pišejo po potrebne listi- ne in knjižice za nabiranje novih naročnikov upravi Prosveto na naslov: PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill., enako je nasloviti vsa pisma in denarne pošiljate.

Prosveta je lastnina Slovenske narodne podporne jednote, ki jo izdaja v izobraževalne namene. Člani Slovenake narodne podporne jednote so veliko žrtvovali za razširjenje čita- teljskoga kroga Prosvete. Večina agitatoričnega dela je bila dozdaj opravljena brez kake odškodnine ali pa za zelo majhno odškodnino. Izvrševalni odbor S. N. P. J. je zaradi tega zaključil, da se razpišejo za pridobivalce naročnikov na Prosveto boljše nagrade, kot so bile dozdaj v navadi, da se trud neumornih delavcev za razširjenje Prosvete saj deloma od- škoduje.

Bratje in sestre člani Slovenske narodne podporne jednote, sedaj se vam nudi prilika, da si pridobite nagrado in da pomagate razširiti vaš lastni list Prosveto! Torej na delo!

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.